

publicació de la lliga dels drets dels pobles

p a p e r s

núm. 34/2005

LLIGA DELS DRETS
DELS POBLES

Monogràfic:

IDENTITATS VULNERADES

El Sàhara Occidental en la dinàmica geopolítica del Magrib, Fermí Vallbé / El problema Kurd: entre els Drets Humans i l'autodeterminació, CIRK / Chechenia, los puntos sobre las íes, Carlos Taibo / El treball de denúncia d'Amnistia Internacional / El cinema dels pobles vulnerats

Des de la junta... Rita Huybens	2
Opinió Solucions pel Sàhara: El Sàhara Occidental en la dinàmica geopolítica del Magrib Fermí Vallbé	3
Retalls de Premsa Isabel Ruíz	8
Opinió El problema Kurd: Una qüestió entre els drets humans i el dret a l'autodeterminació Grup de recerca del CIRK de justícia i pau (Centre d'Investigació i Recerca del poble Kurd)	9
Opinió Chechenia Los puntos sobre las íes Carlos Taibo	13
Opinió El treball de denúncia d'Amnistia Internacional sobre els conflictes oblidats Salvador Sort	16
Cinema El cinema dels pobles vulnerats Isabel Ruíz	18
Biblioteca Bibliografia destacada Albert Roig	21
Activitats de la lliga	22

Revista Papers

Edita Lliga dels Drets dels Pobles
Tiratge 1.100 exemplars
Data d'edició Novembre del 2005
Consell de Redacció Carme Ferrer, Rita Huybens, Albert Roig, Isabel Ruíz, Salvador Sort i Xavi Zulet.

Revista trimestral
Disseny i Impressió Impremta Dit i fet
Revisió lingüística Consorci per a la Normalització Lingüística

LLIGA DELS DRETS DELS POBLES

Adreça Carrer Sant Isidre, 140 (Ca l'Estruch)
08208 SABADELL
Adreça Postal Apartat de Correus 2045
08200 SABADELL

Telèfon i Fax 93 723 71 02
Web www.lligadelsdretsdelpobles.org
Adreça electrònica info@ligadelsdretsdelpobles.org
Horari d'atenció al públic De dilluns a divendres de 17 a 21 h

Disposem d'una biblioteca especialitzada en drets humans, desenvolupament, cultura de pau, política, pobles indígenes, món àrab i musulmà... on trobareu informació alternativa a la dominant. Podeu consultar el fons bibliogràfic al nostre web. L'horari de consulta de la biblioteca és de dilluns a divendres de 17 a 21 h.

La Lliga dels Drets dels Pobles no comparteix necessàriament l'opinió dels autors dels articles publicats en la revista. Respectem la llengua original en què s'han escrit els articles.

La Lliga dels Drets dels Pobles agrairà la reproducció i divulgació dels continguts d'aquesta sempre i quan se citi la font.

Fotografia de portada: Avis Txetxens cantant una dansa súfi sota la mirada de l'exèrcit rus. Autora: Heidi Bradner (www.heidibradner.com)

amb el suport de:

Des de la junta

L'assemblea constitutiva de la Lliga Internacional dels Drets i Llibertats dels Pobles va aprovar el 4 de juliol de 1976, a l'Argel, la Declaració Universal dels Drets dels Pobles.

La interpretació de les aspiracions recollides en els diferents articles d'aquesta declaració, que aviat farà 30 anys, és vigent en molts aspectes: el dret a l'existència, el dret a l'autodeterminació política, els drets econòmics i socials, el dret a la cultura, al medi ambient i als recursos comuns.

Avui en dia, molts pobles estan sotmesos a una marginació socio - cultural causada pel no reconeixement de les seves realitats, tradicions i creences. Regions senceres han patit i pateixen una privació dels seus drets degut a la imposició de models culturals externs, a la sobreexplotació i a la importància dels recursos naturals dels seus territoris, a la seva situació considerada per alguna potència com a geoestràgica o per interessos polítics.

La utilització de la força militar, la insuficient i inexacta informació per part dels mitjans de comunicació, els interessos de les multinacionals, la prepotència i la superioritat econòmica i política de determinats països aniquilen drets i formes de vida i aguditzen la violació dels drets fonamentals d'aquestes identitats. S'està seguint un procés d'homogeneïtzació en el que aquestes identitats es veuen vulnerades pels poders citats anteriorment.

Només a partir de l'acceptació que tots, absolutament tots, tenim els mateixos drets fonamentals, el dret a la existència i a la pròpia identitat, es podrà obrir unes vies de diàleg i de confiança per tal d'avançar en la construcció de pobles lliures, responsables i solidaris, independentment de la seva ètnia, la seva religió o la seva riquesa.

A nivell internacional, i particularment des de les Nacions Unides, s'ha de treballar en l'equitat i en la justícia social, mesures de prevenció de conflictes. Per tant s'han d'establir mecanismes pel diàleg i acords participatius per tal de tractar la exclusió i la marginalització de pobles sencers.

Precisament, hem volgut centrar aquest número de la Revista Papers a analitzar algunes de les identitats vulnerades que pateixen un procés d'homogeneïtzació que en molts casos suposen la submissió a grans estats centralistes. Des d'aquest espai volem seguir parlant d'aquells conflictes, o d'aquelles situacions que passen desapercebudes en els mitjans de comunicació.

Rita Huybens

Una comissió d'experts analitza i proposa sortides al conflicte del problema Saharauí

Solucions pel Sàhara: El Sàhara Occidental en la dinàmica geopolítica del Magrib

Sota aquest títol es va celebrar a Madrid un seminari organitzat per l'Institut Europeu de la Mediterrània (IEMed) amb la col·laboració d'experts coneixedors del conflicte, que tenia per objectiu analitzar el conflicte del Sàhara Occidental, que fa 30 anys que dura, i trobar-hi possibles solucions.

El conflicte

1. L'origen

El conflicte que pateix actualment el poble sahrauí, del qual de forma més o menys directa també és víctima la població marroquina, té l'origen en un procés de descolonització que es va realitzar malament.

El Sàhara Occidental havia estat considerada una província més de l'Espanya franquista. El règim franquista, per refusar i evitar el compliment de la declaració de les Nacions Unides sobre la descolonització dels territoris no independents, que instava a un procés de descolonització de totes les colònies existents, es va inventar el reconeixement com a província i no com a colònia. El fet era que als llibres de text de l'època es tractava igual el Sàhara que la província de Teruel o de Pontevedra i a la vegada els sahrauís estudiaven els rius d'Espanya com si fossin els accidents geogràfics més propers.

El conflicte entre Sàhara i Marroc ja fa 30 anys que es manté

Aquesta manca de visió de futur va ajornar el procés descolonitzador en el moment que Espanya tenia més febleses polítiques. Em refereixo a l'agonia i mort del dictador.

És aleshores que, aprofitant la conjuntura, el rei del Marroc, Hassan II, llançà l'anomenada Marxa Verda sobre el territori del Sàhara Occidental, que ell anomena les províncies del sud. La Marxa Verda, que consistí en el trasllat de milers de marroquins desarmats cap a les ciutats del Sàhara, va posar en evidència

les autoritats espanyoles (el llavors príncep Joan Carles en un discurs a Al-A'yun va dir que no els abandonarien mai) ja que s'havien compromès a no retirar-se del territori, sense haver tingut en compte la voluntat dels sahrauís.

El 14 de novembre del 1975 contradient el que s'havia pregonat, es signava a Madrid l'anomenat Acord Tripartit entre els governs del Marroc, Mauritània i Espanya, en què Espanya cedia l'administració del territori a Mauritània i al Marroc.

En aquest procés l'exèrcit espanyol també es va sentir defraudat, ja que des del Govern General del Sàhara, en dates anteriors, s'estava negociant, amb el Front Polisario, el procés d'independència. No cal dir que la població sahrauí va patir el major dels desencisos, ja que d'esperar la independència es va trobar sotmesa per les forces del rei del Marroc.

2. La guerra

El Front Polisario, constituït l'any 1973, és l'organització política hereva dels primers moviments nacionalistes i la que s'erigeix en representació política de la població sahrauí. A partir de la Marxa Verda organitza la resposta militar. Acol·lits a la zona de la hammada algeriana proclamen la República Àrab Sahrauí Democràtica (RASD) el 27 de febrer de 1976 i inicien una guerra contra els invasors. Les primeres batalles agafen per sorpresa l'exèrcit marroquí i li provoquen importants baixes i pèrdues materials. Mauritània abandona el territori el 1978 després que el Front Polisario declarés un alto el foc de forma unilateral.

La reacció marroquina, assessorada per nord-americans, es fa a partir de la construcció de diferents murs de protecció al que n'anomenen zona útil, és a dir, a les ciutats (Smara, Guelta, Auserd, etc.). La construcció d'aquests murs dins dels quals les ciutats queden protegides dels atacs del Polisario posa en evidència que el camp militar, és a dir, la guerra, no aportarà cap solució, que no es preveu la victòria per cap de les dues parts.

3. L'esperança en la pau

Les batalles polítiques i diplomàtiques es desenvolupaven paral·lela-

Actualment els membres del Front Polisario, organització política fundada al 1973, continuen actius a l'espera d'una resolució del conflicte

ment i amb intensitat al front militar. La RASD és reconeguda per un nombre creixent de països fins que arriba ser membre de ple dret de l'Organització per la Unitat Africana (OUA). La mateixa OUA demana el 1984 la finalització dels combats i la negociació directa.

És el 1988 que s'albira el primer sospir d'esperança. El Marroc i el Front Polisario accepten el Pla de pau que proposa l'ONU i que preveu l'alto el foc i la celebració d'un referèndum on la població sahrauí decideixi sobre el seu futur. Durant tres anys es treballa per definir un Pla d'acció

detallat. El 19 d'abril de 1991 s'aprova el calendari i el 6 de setembre del mateix any entra en vigor l'alto el foc i la treva prèvia a la celebració del referèndum.

4. De l'esperança al desànim

A partir del moment de l'entrada de les forces de la Missió de les Nacions Unides per al Referèndum al Sàhara Occidental (MINURSO), van aparèixer els primers núvols que portaven males notícies al futur del Pla de pau. Les forces de la MINURSO no es podien moure amb llibertat pel territori i la població no hi

podia tenir cap mena d'accés. Com es pot administrar un referèndum en aquestes condicions?

Varen començar també les dificultats en l'elaboració de la composició del cens de la població amb dret a vot. Caldria recordar que el punt d'acord era el cens elaborat el 1974 per l'administració espanyola. Donat que la composició del cens era clau per al resultat del referèndum, hi va haver una allau de demandes per part del Marroc per incorporar persones favorables a les seves tesis, que farien decantar el resultat cap als seus interessos. La no-acceptació del cens per ambdues parts es va convertir en un obstacle insalvable.

5. L'aposta James Baker

Arran del fracàs de l'acceptació del cens, el secretari general de les Nacions Unides anomenà representant especial el nord-americà James Baker. Tothom el considerà una persona amb un pes important tant pel seu currículum com per haver estat secretari d'Estat dels EUA i, per tant, amb capacitat d'influència.

James Baker inicià la tasca de forma seriosa i, després de diverses reunions amb les parts, va presentar dos plans consecutius, els anomenats Pla Baker I i el Pla Baker II, però cap dels dos es va poder aplicar.

Potser ja sense ànim per continuar, i amb poques possibilitats d'aplicació de les seves propostes, James Baker dimiteix l'onze de juny de 2004.

6. La situació actual

A James Baker el va substituir com a enviat especial Álvaro de Soto, que

no tenia la confiança de les parts i que va ser substituït el juny del 2005 per l'holandès Peter van Walstrum, antic ambaixador d'Holanda a l'ONU.

D'altra banda, i per primera vegada, apareixen importants moviments a l'interior del Marroc a favor de la causa sahrauí. Estudiants a la capital s'atreveixen a fer manifestacions de protesta al carrer, que són fortament reprimides per les forces de seguretat.

Per primera vegada
apareixen moviments
marroquins en favor
de la causa sahrauí

També a les ciutats del Sàhara s'organitzen manifestacions públiques per reclamar la independència del Sàhara a partir d'organitzacions defensores dels drets humans. Aquestes manifestacions també són reprimides i empresonats els caps visibles, que justament en aquests darrers dies han finalitzat una vaga de fam per aconseguir millores de la seva situació que ha durat al voltant de 50 dies.

La iniciativa dels moviments de solidaritat espanyols de provocar visites a les ciutats per avaluar l'estat del respecte dels drets al Sàhara, posa en evidència les mancances del regne del Marroc quant al respecte als drets humans i a les llibertats polítiques.

7. I el nou govern espanyol?

Arran de les darreres eleccions espanyoles, que van representar el canvi de partit en el govern, també es descobreix un canvi de posiciona-

ment. No tant perquè se n'hagin fet declaracions clares, sinó perquè hi ha un canvi en les relacions amb el Marroc.

L'antic govern de José María Aznar, amb les seves polítiques de tensió, va provocar un increment de les desavinences amb el govern marroquí. Podem recordar que la ruptura dels acords de pesca, la crisi de l'illa del Perejil, la immigració i el seu suport a les tesis del Front Polisario li permetien mantenir la tensió.

Avui el govern Zapatero aposta per les bones relacions amb el veí marroquí, cosa que en aquests moments representa un distanciament amb els sahrauís. La diplomàcia treballa en la línia de mantenir bones relacions amb les dues parts del conflicte, però no acaba de trobar la clau perquè aquesta equidistància li permeti avançar per trobar una sortida política, com seria el seu desig.

Per què el seminari?

30 anys de conflicte representen el sofriment d'una població que viu al desert algerià del Sàhara en unes condicions de vida difícils i precàries, on els problemes se sumen, on es condemna tota una població, tant la que viu en els camps de Tinduf com la que viu al Sàhara, a no poder accedir al progrés de què altres poblacions poden disposar. Es feia i es fa del tot necessari convocar trobades per intentar analitzar i aportar nous elements que ajudin tant com sigui possible a trobar sortides polítiques que permetin solucions duradores.

El títol del seminari, igual que la voluntat, era atrevit: Solucions per al Sàhara, però a partir de l'atreviment se'n podia treure algun profit.

La convocatòria de personalitats de diferents disciplines i provinents de diferents punts geogràfics del planeta ens va permetre uns debats i unes reflexions interessants, entre les quals destaquem les següents:

Un nou diagnòstic

Durant aquests 30 anys de conflicte hem pogut veure i constatar que hi ha hagut molts canvis en l'entorn i a l'interior de cadascuna de les parts enfrontades. La guerra freda, que definia en bona part les relacions internacionals en l'inici del conflicte, s'ha acabat.

La lluita contra el terrorisme s'ha imposat com a eix de les relacions internacionals i el Marroc ha estat definit com a aliat preferencial dels EUA en part pel seu compromís en la seva lluita. I com deia Eric Jensen, exviceseecretari de l'ONU, cal tenir en compte les prioritats dels EUA, que segons ell mateix seran les que prevaldran.

El 30 % de la població és menor de 30 anys.

Les noves organitzacions de països (Unió Europea, Mercosur, etc.) necessàries per fer front als fenòmens de la mundialització, marquen el camí de les relacions entre els països. Com afecta el conflicte a la constitució de la Unitat del Magrib Àrab (UMA)?

Els nous jaciments de matèries energètiques a la zona també són un potencial per al creixement de les riqueses, que implicaran unes millors cotes de benestar.

L'increment i la força de la nova societat civil a la zona són alguns dels elements que fan necessari un diagnòstic actualitzat.

Els refugiats saharauis viuen des de fa 30 anys en precàries condicions en els camps de refugiats del Sàhara algerià

Quan Álvarez Gandara proposava un nou diagnòstic ho incorporava com un element bàsic de punt de partida; és a dir, compartir el diagnòstic, en la mesura que sigui possible, ja representa el primer pas per trobar respostes.

En el conflicte del Sàhara, establir camins per compartir diagnòstic també és un element nou. Poquíssimes vegades s'han establert processos de negociació directes entre les dues parts. I com diu el professor Segura: "Quan s'ha d'utilitzar el diàleg moltes vegades per arribar a una solució, en aquest cas el diàleg és la solució."

9. Crear un grup internacional de treball

A la primera part hem fet un repàs del que han estat aquests 30 anys de conflicte: hi ha hagut guerra, repressió i un llarg procés de negociació sota els auspicis de l'ONU, però molt poques vegades s'han assegut cara a cara les dues parts en conflicte.

La durada excessiva del conflicte ha generat profunds odis entre les parts, que ha fet impossible generar espais per a la confiança. Sense un mínim de confiança entre les parts no hi pot haver solució.

D'altra banda el Consell de Seguretat de l'ONU ha manifestat que no imposarà una solució a les parts.

Un altre element que ha mancat ha estat la possibilitat de cercar fórmules noves que serveixin per trobar elements bàsics en què hi hagi coincidència entre les parts.

La iniciativa de constituir un Grup Internacional de Treball sorgeix com a resposta en veure la poca agilitat i limitació de les propostes que fins ara es negocien.

Un grup d'aquestes característiques no hauria de tenir cap mena de poder ni cap vinculació amb el poder. Ara bé, hauria de tenir capacitat d'interlocució i reconeixement, no solament per les parts sinó també pels fòrums internacionals, les societats civils del Marroc i del Sàhara i la dels països veïns.

10. Integrar les iniciatives de la societat civil

En els darrers temps hem pogut observar que a l'interior del Marroc sorgeixen unes importants iniciatives de l'anomenada societat civil amb voluntat d'aportar elements en la defensa dels drets humans i les llibertats. Iniciatives similars també les podem trobar a les ciutats del Sàhara.

Fins ara aquests sectors estaven exclosos de la vida política i tenien una rellevància insignificant. Actualment podem veure el suport que la població els dóna com una altra veu important en la vida social i política.

Per encaminar bé les solucions del conflicte es converteixen en actors de primer ordre.

11. Instar la UE que es comprometí en la resolució del conflicte

El conflicte del Sàhara no ha tingut fins al dia d'avui un pes important en l'agenda de prioritats de la Unió Europea. S'ha considerat un conflicte que no generava excessiva desestabilització a la zona i per tant no els treia el son.

La limitació a enviar l'ajuda humanitària a la zona de Tinduf ha fet que

no hi hagués iniciatives que s'hi impliquessin a fons, com ha estat en el cas de l'Orient Mitjà.

Entendre que la situació que estan patint les poblacions de la zona és greu ha d'ésser un imperatiu de la Unió Europea.

Fermí Vallbè Bach

COMITÈ ORGANITZADOR

Andreu Claret (IEMed)

Gemma Aubarell (IEMed)

Gema Martín Muñoz (IEMed, UAM)

Emilio Casinello

(Centro Internacional de Toledo para la Paz)

Bernabé López (UAM)

Vicenç Fisas

(Escola de Cultura de Pau UAB)

Fermí Vallbè

(Lliga dels Drets dels Pobles)

COORDINADOR

Antoni Segura (IEMed)

PARTICIPANTS

Miguel Álvarez Gandara

Director de Serapaz (Mèxic)

Va ser secretari executiu de la Comissió Nacional d'Intermediación (CONAI), entre l'EZLN i el govern de Mèxic entre els anys 1994 i 1998, que es va disoldre la CONAI.

Eric Jensen

(Ex-vicesecretari de NNUU)

Charles F. Dunbar

(Diplomàtic nord-americà)

Isaías Barreñada

Investigador sobre el Món Àrab i sindicalista (CC.OO.).

Mario Giro

de la Comunitat de Sant Egidí.

Álvaro Iranzo

director de Política Exterior pel Mediterrani, Pròxim Orient i Àfrica, Ministeri d'Afers Exteriors.

Dahane Ahmed Mahmoud

Ambaixador, Director de la Fundació Al Ahmed Mahmoud

Khadija Mohsen Finan

Institut Francés de Relacions Internacionals (IFRI)

Abdallah Saaf

professor en la Universidad Mohamed V de Rabat, Director del Centre d'Etudes et de Recherche en Sciences Sociales, exministre d'Educació Nacional de Marroc, Director de la Federació Nacional de recolzament a les Reformes i les Iniciatives Locals

Toby Shelley

col·laborador del Financial Times

Mohamed Tozy

Professor del Departament de Ciències Polítiques a la Universitat Hassan II de Casablanca

Hedami Mouloud Said

Advocat sahrauí

Francesc Vendrell

Alt funcionari i diplomàtic de Nacions Unides, com a representant del Secretari General, ha intervingut en processos de mediació en El Salvador, Nicaragua, Guatemala, Haití, Caucas, Timor Oriental i Afganistan

Yahia H. Zoubir

professor d'Estudis Internacionals a Thunderbird, the American Graduate School of International Management (Arizona)

Retalls de premsa

Los problemas vulnerados por la economía global

La otra cara de una economía globalizada: el Norte en deuda con el sur. La deuda ecológica.

La Deuda Ecológica es la deuda acumulada por los países del Norte hacia los países del Sur por dos razones. En primer lugar, por las exportaciones de productos primarios a precios muy bajos, es decir, sin incluir los daños ambientales producidos en el lugar de extracción y del procesamiento, ni la contaminación a escala global. En segundo lugar, por la ocupación gratuita o muy barata de espacio ambiental -la atmósfera, el agua, la tierra- al depositar los residuos producidos por el Norte.

La Deuda Ecológica se ha originado durante el colonialismo y sigue generándose cada día. El concepto se basa en la idea de justicia ambiental: si todos los habitantes del planeta tienen derecho a la misma cantidad de recursos y a la misma porción de espacio ambiental, los que usan más recursos u ocupan más espacio tienen una deuda hacia los otros.

(...) Otra parte de la Deuda Ecológica deriva de la apropiación intelectual y de la utilización del conocimiento ancestral relacionado con las semillas, el uso de plantas medicinales y otros conocimientos sobre los cuales se basan la biotecnología y la industria agrícola moderna. Se trata de la llamada biopiratería.

Las características de las distintas especies de plantas y animales domésticos son el producto de una historia milenaria de interacción entre ellas, con el entorno físico y con los humanos. Las comunidades han seleccionado durante miles de años especies para usarlas como alimento y medicinas, y mediante esa interacción han modificado las características de las especies naturales,

creando variedades diferentes con propiedades que sólo algunos grupos humanos conocen. Este conocimiento es precioso para las empresas farmacéuticas, biotecnológicas y agrícolas, que los utilizan para obtener pingües ingresos, aunque en la mayoría de los casos no pagan o pagan muy poco a las poblaciones locales, verdaderos propietarios de esos conocimientos.

**Daniela Russi, Ecologista,
Invierno 2004/2005**

La Deuda Ecológica también implica la apropiación de conocimientos ancestrales sobre los cuales se basa la biotecnología

Bangladesh y el comercio global

En la región de Khulna, en el sudoeste de Bangladesh, la aldea de Baro Ari es apenas visible entre los infinitos recodos que trazan los brazos del Ganges. Llegar hasta aquí no es fácil, pero la globalización liberal ha tenido acceso a este lugar y a su única posibilidad de mercado: el camarón. En 2000, algunas personalidades locales abrieron las compuertas de los pólderes (terrenos pantanosos ganados al mar que, una vez desecados, se dedican al cultivo), anegando las tierras de los campesinos pobres con agua de mar. Así, y gracias a la complicidad de la policía corrupta, convirtieron esas tie-

rras inundadas en muy rentables criaderos de camarones. (...)

El camarón es a Bangladesh lo que la perca del Nilo es a Tanzania, una Pesadilla de Darwin [Documental del austríaco Hubert Sauper que muestra las consecuencias desastrosas de la explotación de la perca del Nilo en el Lago Victoria]. Además del desastre social y económico que provocan, los criaderos de camarones siembran la muerte: más de 150 bangladesíes fueron asesinados desde 1980 por haberse opuesto a esas explotaciones. A esto pueden sumarse los miles de personas muertas durante el maremoto de 1991; según una investigación de la Environmental Justice Foundation (EJF), una organización no gubernamental británica, el maremoto registrado en 1960 -de una magnitud similar no causó ninguna víctima. Pero entre ambos fenómenos la extensión de la acuicultura implicó la erradicación del manglar, que funcionaba como barrera protectora. (...) El principal atractivo de Bangladesh es la fabricación de ropa de confección -representa el 75% de las exportaciones- que generó 4.670 millones de euros en 2004, según las estadísticas oficiales.

Las condiciones laborales de los dos millones de obreros textiles hacen pensar en las novelas de Charles Dickens. La obsesión de los industriales locales consiste en producir al menor coste posible para las firmas occidentales, ante el temor de que lleven sus plantas a un país más competitivo. Jovencitas que escapan de la miseria reinante en las zonas rurales y que ignoran sus derechos conforman el 85% del personal, y trabajan 12 horas diarias, a menudo los 7 días de la semana, por un salario mensual que va de 13 a 30 euros.

**Cédric Gouverneur, Le Monde
Diplomatique, edición española,
nº 118, agosto 2005**

Una qüestió entre els drets humans i el dret a l'autodeterminació

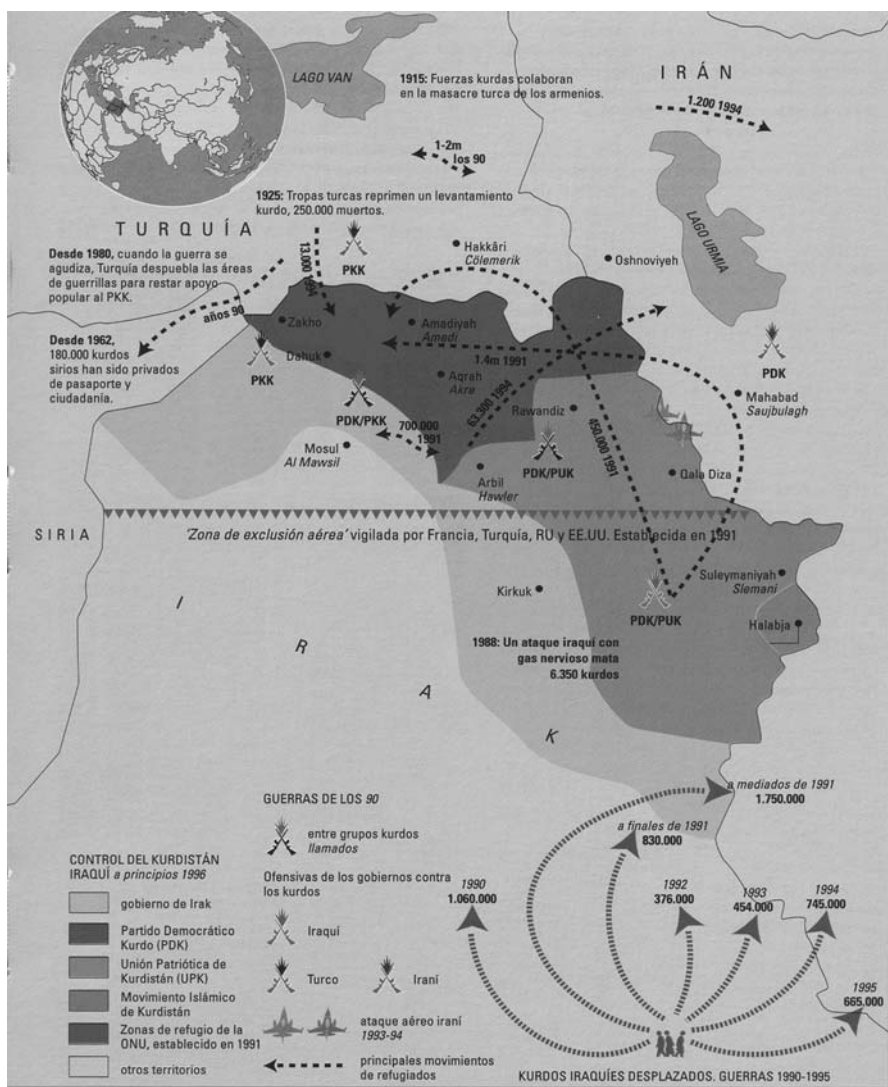
El Problema Kurd

Origen, història, situació i cultura del Kurdistan

Tot i que sobre l'origen del poble kurd hi ha diverses teories, la més raonable és que es tracti d'un poble d'origen indoeuropeu descendent dels medes, el qual fou islamitzat pels àrabs al segle VII.¹ Avui són, la majoria, musulmans sunnites, tot i que també hi ha importants comunitats xiïtes (a l'Iran i a l'Iraq) i alevites (a Turquia). A l'Orient del Kurdistan actual també hi podem trobar minories cristianes, mentre que a l'Iraq, Síria i Turquia s'hi troben els assiriocaldeus, així com la secta original dels yazidites a l'Iraq, Síria i l'ex-URSS, petit grup religiós al qual només pertanyen alguns milers de kurds.²

El mot kurd hauria aparegut en el mateix moment que es perd el rastre dels medes. No obstant això, el primer document escrit on s'esmenta l'existència d'una província coneguda amb el nom de Kurdistan, a l'actual Kurdistan iranià, data del 1157.³

El Kurdistan (stân prové del verb astan, que en persa vol dir estar) comprèn un territori situat a l'Orient Mitjà d'una extensió de 530.000 km², aproximadament com la península Ibèrica, situat entre els actuals estats de Turquia, Síria, Iran, Iraq i Armènia. Té una geografia força accidentada i de difícil accés, d'estretes valls i amb una alçada mitjana superior als 1.000 metres. Precisament aquestes característi-

En aquest mapa es mostra el conflicte entre el govern iraquíà contra el poble kurd

ques geogràfiques han contribuït a mantenir viva una llengua, uns costums i, en definitiva, una cultura i un sentiment comú de pertinença a un poble.⁴

Quantificar la població kurda no és fàcil, ja que històricament s'ha vist afectada tant per migracions volun-

tàries com per desplaçaments forçats. Actualment s'estima que hi ha uns 25 milions de kurds repartits majoritàriament en quatre estats: Turquia, amb uns 15 milions, seguit de l'Iran, amb uns 6 milions, l'Iraq, amb més de 4 milions, Síria, al voltant d'1 milió, i alguns milers de kurds distribuïts entre l'Azerbaid-

1 SEGURA I MAS, A (1997). El món àrab actual. Eumo Editorial. Girona, octubre de 1997.

2 <http://www.enbicileta.org/cirk/>

3 ibídem.

4 AMIRIAN, N (2005). Los kurdos. Kurdistan; el país inexistente. Flor Viento. Barcelona, gener 2005.

jan, Armènia, Geòrgia i Rússia. A l'Europa occidental es calcula que hi ha al voltant de mig milió de kurds a Alemanya i aproximadament 300 mil més repartits entre França, Suècia, Bèlgica, Holanda, Suïssa, Gran Bretanya, Itàlia i Àustria. A l'Estat espanyol també hi ha una petita comunitat kurda. Sens dubte, constitueixen la nació sense estat propi⁵ més gran que existeix.

La llengua és el tret identitari més important del poble kurd. És per aquesta raó que fins fa ben poc l'ensenyament del kurd estava prohibit als diversos estats amb població kurda. Actualment tan sols a l'Iraq i Turquia es permet aquesta possibilitat, encara que en el cas turc, amb grans dificultats a la pràctica. La llengua kurda,⁶ a diferència del turc i l'àrab, pertany a la família de les llengües indoeuropees, més exactament a la branca occidental de les llengües iraniantes, al costat del persa, l'osset o l'afgà. Els especialistes acostumen a reunir tots els dialectes kurds en tres grans grups:

- El kurd septentrional o kurmandjî, inclou les parles dels kurds de Turquia, Síria, l'ex-URSS i les regions més occidentals de l'Iran i l'Iraq.
- El kurd central o soraní, parlat majoritàriament pels kurds de l'Iran i l'Iraq.
- El kurd meridional inclou un seguit de dialectes heterogenis com el feylî i la parla de Khanaqin (Iraq), els dialectes de la província de Kirmanshan i el Lurî (Iran).

A principi del segle XX les aspiracions de reconeixement internacional i d'autodeterminació del poble kurd van veure una llum d'esperança tot just acabada la Primera Guerra Mundial, el 1920, amb el Tractat de Sèvres.⁷ Aquest acord preveia la creació d'un estat kurd format per la part de parla kurda de Turquia i la regió de Mossul (l'actual

Iraq). Però el rebuig de Turquia, encapçalada pel president Kemal Atatürk va anul·lar aquesta possibilitat. El posterior Tractat de Lausana de 1924 no va propiciar cap espai de canvi polític a la zona, és més, es va formalitzar la divisió del Kurdistan i Turquia va mantenir els territoris de l'Anatòlia, on aviat començarien les contínues repressions turques contra la població kurda, mentre Mossul passava a formar part del mandat britànic a l'Iraq. A aquests esdeveniments s'ha d'afegir que el posterior descobriment d'importants recursos naturals a la zona de Mossul i Kirkuk (també a l'Iraq), concretament rics jaciments de petroli, va fer confirmar el rebuig britànic i en general d'occident a qualsevol pos-

Durant el segle XX, el poble Kurd ha patit dures repressions en contra de la seva identitat i el seu dret a l'autodeterminació

sibilitat d'autonomia kurda. D'aquesta manera, els kurds van veure anul·lada tota possibilitat d'autodeterminació, fet al qual hem d'afegir fins i tot la negativa turca de reconèixer el poble kurd com a minoria dins les seves fronteres. A partir d'aquest moment i mentre els processos d'independència es repeteixen a la zona (Iraq el 1932, Síria i el Líban el 1941 i Turquia que ja era independent des de 1923) comença un període de revoltes armades a la zona del Kurdistan, sobretot al nord de l'Iraq i a Turquia (a Cheikh Said, Ararat i Dersim), protagonitzades per guerrilles fragmentades. A l'Iran, el 1946 els kurds es van revoltar contra el poder de Teheran i van proclamar una república independent a Mahabad, regió fronterera amb l'Iraq. Tant en aquest cas com

després de la caiguda de l'últim xa el 1979, les forces iraniantes van reprimir fortament aquestes revoltes. Mentrestant, durant la dècada dels 50 i 60, a l'Iraq es van produir tímids reconeixements dels drets lingüístics i d'autonomia dels kurds, també envoltats de contínues revoltes.

En aquest context, la contínua repressió a la població kurda provoca la consolidació de la seva identitat comuna i l'aparició de grups de suport al continent europeu. A Turquia, la formació del Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK) coincideix amb el cop d'estat de 1980 en aquest país. La guerra entre l'Iran i l'Iraq (1980-88) va contribuir a dividir el moviment kurd entre el Partit Democràtic Kurd (PDK) i la Unió Patriòtica del Kurdistan (UPK). El 1988 es produeix el trist episodi de l'atac amb armes químiques sobre la població kurda revoltada per part de l'Iraq. Aquest atac va provocar milers de morts, deportats i exiliats a l'Iran i Turquia, on els continus enfrontaments entre les guerrilles del PKK i l'exèrcit turc enquisten les diferències i provoquen una situació de conflicte permanent. El PKK va passar a la lluita armada el 1984. A més de la repressió per la força, Turquia practica desplaçaments forçats i diverses evacuacions de pobles per dificultar el suport logístic al PKK. Després de la primera guerra del Golf, la repressió als kurds per part de Saddam Hussein es va repetir, fet que va provocar novament una fugida massiva cap a l'Iran i Turquia i l'establiment de la zona de seguretat kurda al nord de l'Iraq, que comprenia gairebé tot el Kurdistan iraquian. El 1991 l'ONU va reconèixer el poble kurd en aquesta zona de seguretat kurda per sobre el paral·lel 36. Un any més tard es va formar un govern autònom que va reflectir les reticències dels estats veïns i les diferències entre els dos principals partits kurds, PDK i UPK. A la fi de 1994 les lluites entre ambdós partits van desembocar en una guerra civil

5 <http://www.enbicileta.org/cirk/>

6 *ibidem*.

7 SEGURA I MAS, A (1997). *Op. Cit.*

8 Revista *Dcidob: Turquia*. Núm. 72. Fundació CIDOB. Barcelona, novembre de 1999.

9 *Resolució 688 del Consell de Seguretat de Nacions Unides de 5 d'abril de 1991.*

La repressió sobre el poble Kurd també ha servit per atiar les mobilitzacions populars

que va durar fins al 1996. Davant la passivitat de la comunitat internacional, l'exèrcit turc va entrar a la zona d'exclusió per tal de destruir les bases del PKK. Finalment, després de contínues lluites, el 1998 es va imposar un alto al foc i, a partir de la mediació nord-americana, es van iniciar converses amb Ankara per poder celebrar eleccions locals lliures al Kurdistan iraquiana, que es van acabar fent el 2002.

Tres anys abans, el 1999, es produeix la detenció a Kenya del líder del PKK Abdullah Öcalan, que és condemnat a mort poc després. La sentència es va suspendre el 2002 amb l'eliminació de la pena de mort a Turquia.

Actual situació del Kurdistan

Darrerament, Turquia ha encaminat una sèrie de canvis que han afectat també la seva relació amb el Kurdistan, sobretot per les exigències europees amb vista a un futur ingrés dels turcs a la UE. Turquia, etern candidat a la UE, ha hagut de modificar progressivament la seva

legislació sobre drets humans i reconeixement de minories. En aquest sentit l'agost del 2002 es van produir importants reformes constitucionals que inclouen l'abolició de la pena de mort i l'admissió de l'educació i la llibertat d'expressió en altres llengües que no siguin el turc, referint-se implícitament a la llengua i la cultura kurda. La comunitat kurda, però, continua reclamant que aquestes lleis es tradueixin en mesures concretes que les facin legals, i és que aquestes reformes es veuen més com una despenalització que com un ple reconeixement dels drets dels kurds. Cal recordar que als anys 80 la repressió al Kurdistan turc va causar més de 30.000 morts i que en aquest estat molts kurds empresonats han estat acusats de terrorisme simplement per defensar la seva cultura.

A les darreres eleccions turques del novembre del 2002 varen guanyar els partits islamistes i l'únic partit kurd que hi va participar va ser el Partit Democràtic del Poble (Dehap).

Per altra banda, a l'Iraq, on existeix el Kurdistan autònom des de la primera guerra del Golf, els dos líders

kurds són Massud Barzani, del PDK, que controla les regions de Dohuk i d'Erbil, i Jalal Talabani, de la UPK, que controla la regió de Sulimaniya. Després de la darrera guerra del Golf i de la caiguda del govern de Saddam Hussein, l'enfortiment de la zona autònoma kurda al nord de l'estat ha fet incrementar el temor dels estats veïns amb població kurda, Turquia, Síria i l'Iran, davant d'un eventual efecte rebot que tingués ressò internacional. La intervenció militar americana a l'Iraq i els posteriors esdeveniments ens fan preveure que els interessos dels EUA estan al voltant d'un govern iraquiana feble, que controla al mateix temps les diverses regions com seria el cas d'un Kurdistan autònom. Ara bé, també s'ha de tenir en compte la històrica posició de Turquia, membre de l'OTAN, principal aliat nord-americà a la zona i amb interessos ben diferents.

Futur i perspectives de la situació kurda

La situació de la minoria kurda a Turquia ha canviat sensiblement en els últims anys, sobretot d'ençà de la detenció d'Öcalan i de la pressió de la UE en matèria de drets humans i reconeixement de les minories com a condició per iniciar les converses d'adhesió al club dels 25. L'estat d'excepció decretat a les províncies del sud-est i controlat amb mà de ferro per part de les autoritats militars turques fou retirat pel nou govern islamista al final del 2002, amb la qual cosa es va posar fi a la política de terra cremada per impedir que la guerrilla del PKK comptés amb suport logístic sobre el terreny. Per la seva banda, el PKK, al congrés de l'abril del 2002, es va convertir en Congrés per la Llibertat i la Democràcia al Kurdistan (Kadek), i va renunciar a la violència i a la independència. A aquests fets s'ha d'afegir que al juny del 2004 es va posar en llibertat l'exdiputada nacionalista kurda Layla Zana, un veritable símbol per

als 15 milions de kurds de Turquia, després de passar més de 10 anys emprisonada per haver parlat en llengua kurda al parlament turc. Tot i aquests petits però significatius canvis, encara resta molt camí per fer a Turquia pel ple reconeixement d'una minoria que arriba als 15 milions d'habitants.

Hem de tenir present que durant la segona meitat del segle XX el sistema polític turc s'ha caracteritzat per una profunda inestabilitat governamental i per una sèrie d'hàbits que han enterbolit el desenvolupament democràtic de Turquia. Una de les flaqueses més importants ha estat el paper preponderant que ha protagonitzat l'exèrcit. Aquest estament ha estat molt present a la vida civil amb intervencions constants en l'esdevenir polític turc. L'exèrcit, a través del seu Consell de Seguretat Nacional, s'ha considerat el verdader protector i guardià de la tradició kemalista. Aquesta massiva presència de les elits militars ha facilitat l'entrada en acció de l'exèrcit en tres cops d'estat des de 1960 a 1980. La realitat és més greu si observem que els únics canvis introduïts i encaminats a una democratització plena de la societat no s'han traduït en un descens significatiu de la repressió.

Les negociacions per a l'ingrés a la UE, a les quals s'ha de donar llum verd aquest mes d'octubre, poden obrir un escenari més optimista per al ple reconeixement de la minoria kurda després de dècades de conflicte. El repte al qual avui Turquia s'encara és superar la tensió entre l'estament militar per una banda, partidari d'una solució militar al problema kurd, i el govern, més encaminat a intentar buscar una sortida política a la crisi.

Pel que fa al Kurdistan iraquiana, aquesta zona viu una independència de fet des de la derrota de Saddam Hussein a la primera guerra del Golf. L'antipatia que senten els kurds iraquians cap als àrabs de l'Iraq es justifica en els assassinats de

El poble Kurd va votar en el referèndum del passat mes d'octubre per expressar la seva opinió a la nova constitució d'Iraq

més de 200 mil persones de la població civil durant els anys 80 per part del règim de Saddam Hussein. Actualment les bases d'un autogovern kurd s'han refermat amb la vocació d'un parlament autònom el 1992 i la celebració de comitès locals el 2002. Aquesta situació ha enfortit el nacionalisme kurd davant la possibilitat de gaudir de més autonomia, i tot i que la zona encara té un desenvolupament econòmic baix, els recursos naturals hi són i es creu que s'està davant d'una oportunitat històrica per reconstruir el Kurdistan.

Actualment, el Kurdistan iraquiana, la zona amb més autonomia, promou un referèndum a favor de la seva autodeterminació

Les eleccions del gener del 2005 van suposar una forta empenta per a la comunitat kurda. Els principals partits kurds van aconseguir un excel·lent segon lloc amb el 26% dels sufragis sobre 2,2 milions de vots a la zona. Així doncs, amb gairebé un terç dels 275 escons del nou parlament, els kurds estan destinats a exercir una gran influència en la política iraquiana.

A la majoria dels col·legis electorals kurds diverses organitzacions van

realitzar una recollida de signatures a favor d'un referèndum d'autodeterminació al Kurdistan. La campanya de recollida de signatures del 2004 per part d'organitzacions socials i culturals del nord d'Iraq en va recollir més d'un milió, cosa que representa més de la meitat dels actuals votants presents al cens en aquella zona.

A l'Iraq la principal demanda kurda és la consolidació de l'autonomia de què ja gaudeixen a la regió. A més, volen mantenir les seves milícies armades, la Peixmerga, i el control de la ciutat petrolera de Kirkuk. Ara bé, malgrat que tot sembla indicar que els partits kurds seran crucials per aconseguir un balanç en el poder dins de l'Assemblea Nacional Iraquiana, fins que no acabi el període d'inestabilitat que viu actualment aquest país no es podrà avançar de manera ferma en les justes reivindicacions de la població kurda.

Tanmateix, és evident que la majoria d'aquestes demandes de ben segur produiran temors als països veïns amb un gran nombre de població kurda. El cas turc és el més evident, però Síria i l'Iran també resten a l'expectativa i temen el sorgiment de qualsevol iniciativa que condueixi a un possible estat kurd.

**Francesc Fàbregues
Centre d'Informació i Recerca sobre
el Poble Kurd**

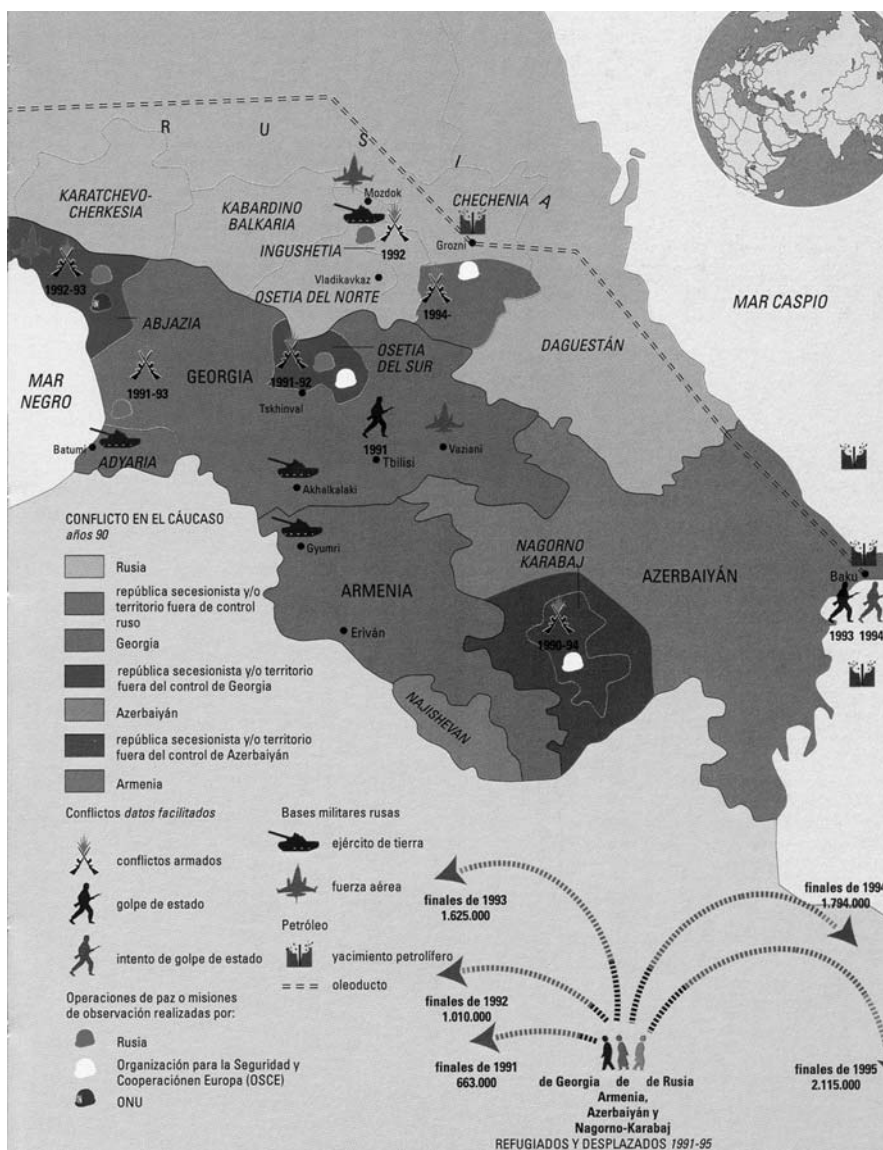
Diez claves para entender el conflicto de Chechenia

Chechenia, los puntos sobre las íes

1. Lo que sabemos de la conducta del presidente ruso, Putin, en relación con Chechenia invita a concluir que los numerosos hechos dramáticos y luctuosos que se han ido desarrollando en los últimos años han operado, hasta hoy, como oportunísima catapulta para el asentamiento de su poder. Así, han permitido perfilar políticas de honda matriz represiva y han propiciado un visible cierre de filas de la población en torno a las medidas arbitradas por el presidente. Putin no sería lo que es si no hubiese instrumentalizado en inmoral provecho propio la tragedia chechena.

2. Si lo anterior se antoja evidente, obligados estamos a reseñar lo que a los ojos de muchos analistas es un cambio moderadamente interesante operado en el último año: el Kremlin se está percatando de que una parte de la opinión pública rusa empieza a recelar de los modos y los proyectos de Putin, como recela de la eficacia de los servicios de inteligencia y seguridad. Los analistas que se acogen a esta percepción, polémica, intuyen que, pese a algunas apariencias del momento, a Putin le resultará cada vez más difícil presentar sus medidas ante una parte significativa de la ciudadanía.

3. Entre tanto, nuestros medios de comunicación siguen siendo agentes, a menudo, de una delicada distorsión informativa: sólo se habla de Chechenia cuando se registra algún atentado u acción de terror de segmentos de la resistencia local. Semejante forma de operar propicia el olvido de lo que ocurre, día sí y

El desmantelamiento del sistema soviético, catapultó a algunas de sus exrepúblicas a un conflicto abierto con Moscú

día también, en la propia Chechenia. Y es que si el adjetivo terrorista conviene a los integrantes del comando que actuó hace un año en Beslán, lo suyo es que nos preguntemos por qué no echamos mano de la misma fórmula para describir las acciones del ejército ruso en la atribulada república del Cáucaso septentrional que hoy nos ocupa.

Moscú ha defendido en los hechos una política de tierra quemada que tiene un fiel reflejo icónico en las imágenes de Grozni, la capital chechena, sólo homologables a las de Dresde, la ciudad alemana bombardeada por los aliados en 1945. En los últimos diez años ningún recinto del planeta ha experimentado un grado de destrucción, y una cifra

porcentual de muertos, equiparable al de Chechenia. Para saber cómo se las gasta esta formidable maquinaria de terror que es el ejército ruso basta con echarla una ojeada a los libros de Anna Politkóvskaya y Khassan Baev, y a los sucesivos informes de Amnistía Internacional, que no duda en denunciar, también, muchas de las acciones de los resistentes chechenos.

4. En este magma uno de los elementos centrales de la estrategia autolegitimatoria desplegada por el Kremlin es el que invita a identificar en toda la resistencia chechena una unánime adhesión al terrorismo más desbocado y al islamismo fundamentalista en sus vertientes más violentas. Semejante descripción de los hechos es una burda e interesada distorsión de una realidad mucho más compleja. El presidente checheno elegido en enero de 1997 –asesinado por el ejército ruso la primavera pasada–, Aslán Masjádov, presunto reflejo de las querencias mayoritarias en el seno de la resistencia, no dudó en desmarcarse de los hechos de terror protagonizados por segmentos radicalizados como el encabezado por Shamil Basáyev. Identificar sin más a Masjádov con Basáyev era un desafuero moral que tiene en estas horas una consecuencia delicada: de la mano de la estrategia que glosamos, Putin ha cancelado la perspectiva de que del otro lado emerja un interlocutor político con el que se pueda negociar. Es probable que con el paso del tiempo lo lamente.

5. No está de más recordar que el comportamiento de las autoridades rusas hunde sus raíces, en lo que a la era de Putin respecta, en decisiones asumidas en la segunda mitad de 1999: entonces el nuevo primer ministro se empeñó en cancelar los efectos del acuerdo de paz sobre

El presidente checheno, Aslán Masjádov, fue asesinado en 1997

Chechenia suscrito en Jasaviurt tres años antes. Putin dejó claro poco después que el propósito de la invasión rusa verificada en octubre de 1999 no estribaba en hacer frente, como antes se había argüido, a una amenaza terrorista, sino en restaurar la integridad territorial de la Federación y en acabar con cualquier horizonte de autodeterminación. Aunque las autoridades en Moscú adujeron datos de innegable relieve

Rusia promueve una falsa democracia con la celebración de elecciones sin candidatos que disientan de la política del Kremlin

–el caos que se había instalado en Chechenia en los años anteriores, los atentados registrados en la capital rusa en septiembre de 1999–, su apuesta por la causa de la resolución negociada del conflicto fue siempre nula. Rescatemos al respecto que el Kremlin, con Yeltsin, no cumplió con los compromisos económicos contraídos en 1996, que la autoría de los atentados moscovitas

todavía hoy está sometida a agudas polémicas y que, por lo que parece, la opinión mayoritaria entre la población chechena no tiene peso alguno a los ojos de Putin, quien considera que Chechenia es, ontológica e indisputablemente, Rusia.

6. Sólo cabe calificar de farsa el proceso político que Putin ha alentado, los tres últimos años, en Chechenia, asentado en la promulgación de una nueva Constitución, en la concesión de cierto grado de fantasmagórica autonomía y, sobre todo, en el apuntalamiento de un gobierno manifiestamente dócil ante los proyectos de Moscú. Un retrato cabal de la condición de ese proyecto lo aportan las últimas elecciones presidenciales, celebradas sin el concurso de candidatos independentistas --o, simplemente, de gentes que disientan con respecto a la política del Kremlin--, con el derecho de voto reconocido a los soldados de los contingentes de ocupación y sin observadores independientes. La idea de que Putin pelee en Chechenia por la causa de la democracia recuerda a la pareja superstición de que Bush hace lo propio en el Iraq de estas horas.

7. Nadie sabe a ciencia cierta qué es lo que el checheno de a pie piensa de todo esto. Carecemos, en particular, de encuestas de opinión solventes. Es lícito adelantar, claro, que la mayoría de los chechenos están hartos de casi todo: de Putin como de Masjádov, de la guerrilla como del ejército ruso. Pero, dicho eso, los datos se ordenan para concluir que, en condiciones de libertad, el apoyo a una Chechenia independiente sería claramente mayoritario. Sorprende que quienes, entre nosotros, dicen defender la causa de la democracia no le presten mayor atención a este hecho. Acaso no está de más agregar que, con ocasión de la primera guerra ruso-chechena postsoviética,

la librada entre 1994 y 1996, la mayoría de la propia población rusa se declaraba dispuesta a aceptar una Chechenia independiente, bien que por prosaicas razones que más le debían al deseo de frenar la cacareada expansión de las redes mafiosas chechenas que a una aceptación tranquila del principio de autodeterminación. Agreguemos, en suma, que a Chechenia, un país de incorporación reciente a la trama imperial ruso-soviética, le corresponde un relieve menor en la configuración del imaginario nacional de la propia Rusia. Como quiera que, y para entendernos, Chechenia no es lo que Kosovo ha sido a los ojos de la mayoría de los ciudadanos serbios --el crisol de la nación--, la posibilidad de una salida negociada a muchos se les sigue antojando razonablemente hacedera.

8. Si hay algo profundamente indignante en estas horas, ese algo es la reaparición espectacular de las abruptas simplificaciones a las que se entrega un discurso, conservador y reaccionario, que ve al terrorismo internacional por todas partes. De entre las muchas consecuencias negativas que acarrea ese discurso hay dos singularmente delicadas. La primera nos habla de un formidable olvido de las claves singularizadoras de los conflictos que jalonan el mundo: si ya sabemos que Al Qaida está por detrás de todos los males del planeta, para qué reflexionar, entonces, sobre lo que ocurre en el día a día de Chechenia. La segunda la configura una franca aceptación del todo vale. Tal y como gustan de repetirlo los gobernantes rusos, con los terroristas no se negocia: se les aniquila. Curiosa interpretación ésta, por cierto, de las reglas del Estado de derecho.

9. Es difícil separar el contencioso checheno de una trama general, la

A pesar de la dura represión, el pueblo Checheno se manifiesta en sus calles.

del Oriente Próximo y la cuenca del Caspio, en la que se aprecia el aliento de una codiciosa política norteamericana encaminada a controlar materias primas energéticas muy jugosas. La actitud de los diferentes agentes regionales --Rusia como Georgia, Azerbaiyán como Armenia, Irán como Turquía-- a buen seguro que mucho le debe a esa política. Washington juega dos cartas en el Cáucaso: si la primera invita a mantener una relación fluida con Rusia --una entente cordiale en la que Moscú guarda silencio ante los desmanes norteamericanos a cambio del beneplácito estadounidense ante lo que ocurre en Chechenia--, la segunda implica despliegues militares de cierta importancia, como el verificado en el otoño de 2001 en Georgia. En este escenario de disputa entre lógicas imperiales conviene precisar, eso sí, que el relieve de la trama petrolera para dar cuenta de la textura presente del conflicto de Chechenia es cada vez menor, y ello en virtud de dos razones: mientras, por un lado, la riqueza energética de la propia

Chechenia se vio sensiblemente esquilada en la etapa soviética, por el otro la política de conductos que abrazan tanto Rusia como Estados Unidos ha dado en sortear, significativamente, el territorio checheno.

10. No es más edificante la actitud asumida por las potencias europeo occidentales. Desde el 11 de septiembre de 2001, sus responsables ya no miran, como antes, hacia otro lado cuando se habla de Chechenia: le dan palmaditas en el hombro al presidente Putin. Semejante ejercicio de doble moral, de acatamiento subrepticio del todo vale y de silencio ostentoso ante los efectos --en Chechenia y en tantos otros lugares del terror de Estado tiene que producir escalofríos. La credibilidad de la Unión Europea se halla en juego en estas horas, tanto más si opta, como acostumbra, por primar los intereses sobre los principios.

*Carlos Taibo
Professor de Ciència Política a la
Universitat Autònoma de Madrid i
autor de El conflicte de Chechenia (Catarata).*

Quins mecanismes segueixen per investigar la situació del DDHH al món i publicar-los a l'anuari d'Amnistia?

El treball de denúncia d'amnistia internacional sobre els conflictes oblidats

Gràcies a les denúncies d'Amnistia Internacional es coneix de primera mà situacions que sovint són invisibles als mitjans de comunicació.

Els presos oblidats

“Els presos oblidats” era el títol de l'article que l'advocat britànic Peter Benenson va publicar el 28 de maig de 1961 al diari anglès *The Observer* i que va ser l'embrió del naixement d'Amnistia Internacional. Els governs intenten amagar els seus crims i les violacions dels drets humans. Amnistia Internacional intenta que la llum brilli en l'obscuritat en què els governs volen mantenir les seves actuacions. Que se sentin vigilats i que sàpiguen que l'opinió pública internacional exigirà explicacions dels seus actes.

Amnistia Internacional (AI) és una organització d'abast mundial integrada per persones voluntàries amb l'objectiu de treballar en favor dels respecte i la protecció dels principis dels drets humans internacionalment reconeguts. És independent

de qualsevol govern, ideologia política, interès econòmic o creença religiosa. No dóna suport ni s'oposa a cap govern ni sistema polític, ni tampoc dóna suport ni s'oposa a les opinions de les víctimes, els drets de les quals procura protegir. La missió d'Amnistia Internacional consisteix en la prevenció, la protecció i la promoció dels drets humans i se la coneix pels seus treballs d'investigació, documentació i denúncia.

Per mantenir la seva independència i imparcialitat AI no demana ni accepta diners de cap govern per al pressupost que necessita per funcionar. Pel mateix motiu, els membres d'AI no poden recollir ni avaluar informacions sobre casos de drets humans del seu propi país.

Amnistia Internacional no classifica els països per la seva trajectòria en drets humans; en comptes d'in-

tentar fer comparacions, es concentra a mirar de posar fi a les violacions específiques dels drets humans a cada país.

Les accions d'AI es basen en investigacions precises. Quan els investigadors que treballen al Secretariat Internacional a Londres reben una informació d'una violació dels Drets Humans que està dins el mandat d'AI, el primer que fan es comprovar-ne la veracitat. Això ho fan a través de diverses fonts: familiars de les víctimes, advocats, periodistes, altres organitzacions de drets humans, refugiats... Moltes vegades, sempre que sigui possible, AI —de forma pública i amb el permís de les autoritats— envia delegacions per investigar sobre el terreny. Aquestes delegacions intenten entrevistar-se amb els presos, familiars de les víctimes, advocats i testimonis, observen judicis i sol·lici-

Article de Peter Benenson, "Els presos oblidats"

ten entrevistar-se amb les autoritats governamentals del país. Moltes vegades no s'hi poden enviar delegacions d'investigació perquè els governs no ho permeten.

Només quan s'està segur que la informació és fidedigna, Amnistia l'envia als seus membres i a la opinió pública.

Sovint s'ha d'actuar de forma urgent, per salvar la vida d'alguna persona.

Tots aquests mecanismes estant preparats perquè en poques hores es pugui llençar a nivell mundial una acció urgent amb totes les garanties.

Si Amnistia no pot arribar a comprovar els fets, però hi ha denúncies creïbles, així ho manifesta. Si Amnistia comet algun error, emet una rectificació pública de forma immediata.

Durant tot l'any AI publica els resultats de les seves investigacions i

Allà on no es respecten els Drets Humans, Amnistia Internacional actua.

campanyes. Cada any al final del mes de maig presenta l'Informe anual de l'estat dels drets humans al món, on es recullen totes les qüestions relacionades amb els drets humans que han estat motiu de preocupació per a Amnistia Internacional en cada país, així com també totes les activitats que l'organització ha portat a terme.

La lluita contra l'oblit i la impunitat són objectius prioritaris per AI. És una garantia perquè no es perpetuïn les situacions de greus violacions dels drets humans. Els conflictes són silenciats i amagats perquè l'opinió pública els oblidí i pensi que ja no existeixen: Txetxènia, el Sàhara Occidental, la República Democràtica del Congo, la província del Darfur, al Sudan, el Kurdistan, Rwanda, el Timor Oriental, Kosovo, Colòmbia, Guatemala, etc. són una petita mostra de zones amb conflictes que intenten amagar-nos i fer-nos oblidar. Organitzacions com AI intenten que això no passi i que l'espelma de l'esperança per a les persones d'aquests pobles es mantingui encesa. Us convidem a col·laborar en aquesta tasca. Vosaltres sou la força d'Amnistia Internacional.

Salvador Sort
Membre d'Amnistia Internacional

La gran pantalla recull films i curtmetratges relacionats amb els conflictes oblidats

El cinema dels pobles vulnerats

La mirada d'una nena és la protagonista en el curtmetratge Laila, dirigit per l'actriu Sílvia Munt, per mostrar la situació dels refugiats saharauis

Amb el terme "identitats vulnerades" ens referim a aquells pobles als quals es neguen els drets bàsics i contra els qui s'exerceix la violència, que adopta formes diverses: l'expulsió de les terres pròpies, l'agressió bèl·lica o, en últim extrem, el genocidi, anomenat ara amb un eufemisme indigne: neteja ètnica. El nombre de persones implicat en els conflictes és molt alt. El cinema ens mostra l'impacte que té sobre els destins individuals arrossegats per la història, amb el benentès que moltes vegades actuen com a encarnació d'experiències i sentiments col·lectius. Proposem a continuació fer un repàs d'algunes pel·lícules de producció recent que s'han acostat a aquesta problemàtica.

Ens referirem en primer lloc a les que tracten la situació actual del poble sahrauí, donada la responsabilitat de l'Estat espanyol en l'exili que

pateix des de 1976, quan Espanya abandonà els territoris que conformaven la colònia del Sàhara Occidental, considerada fins aleshores com una província més, i permeté la invasió militar del territori sahrauí per part del Marroc. La major part del poble sahrauí s'establí en campaments de refugiats a la part més inhòspita del desert algerià. Aquest fet afectà especialment les dones i els nens, que des d'aleshores s'han vist obligats a viure en unes condicions molt difícils a causa del rigor del clima, la precarietat de la vida quotidiana i l'estatus d'exiliats. En efecte, dues històries d'exili en aquest medi tan allunyat del mar tenen com a protagonistes unes nenes. La primera és un film de ficció, Els baguls del record (1995) de Maria Miró. La segona, un documental nascut de l'experiència d'aquell rodatge, dirigit per la seva protagonista, Sílvia Munt.

Els baguls del record té per protagonista Nayat, una nena sahrauí que viu en un campament de refugiats al desert. Sap que el seu país està ocupat i que té un mar immens. Marian, una jove sahrauí que estudia a París, torna amb la seva família i entre les dues noies s'estableix un fort vincle afectiu.

L'any 1999, Sílvia Munt va sorprendre favorablement la crítica i els espectadors amb el seu primer curtmetratge, Laila, amb guió propi. Durant catorze minuts Laila, la nena protagonista del film, escriu en una llibreta vella la història de la seva família i explica com és el seu país, el Sàhara, que mai no ha vist, des del campament de refugiats on viu, en un desert que s'assembla al mar. Al final Laila diu: "tornarem al nostre país. Ho diu la mare, i la mare mai no diu mentides". Guardonat amb el Goya 1999 al millor curtme-

tratge, l'actriu catalana s'ha consolidat com a realitzadora amb un documental molt rigorós sobre Gala.

Per tal d'aprofitar els valors educatius, d'oci i de sensibilització, l'any 2003 se celebrà per primer cop als campaments de Tinduf el Festival Internacional de Cinema del Sàhara (Fisahara), amb el suport de directors i actors importants de l'Estat espanyol. La segona edició se celebrà al març d'aquest any, i, a banda dels valors artístics, suposa una crida a l'opinió pública internacional sobre les condicions de vida del poble sahrauí. Aconseguir que en un futur proper es patrocini el seu cinema en un país lliure i els artistes mostrin les obres pròpies és l'objectiu més ambiciós.

No fa gaire, el cor d'Europa va ser fortament colpejat amb la guerra a l'antiga Iugoslàvia. Alguns films intenten fer una reflexió sobre els odis ancestrals i insalvables que separen comunitats veïnes. Emir Kusturica és un dels directors que més ha tractat el tema, amb un llenguatge cinematogràfic innovador, gairebé surrealista, i un gran protagonisme de la música. Ell, d'altra banda, és un coneixedor directe del problema ja que va néixer a Sarajevo, en una família sèrbia convertida a la religió islàmica per millorar la seva situació social. Era un director reconegut quan va dirigir *Underground* (1995), una metàfora de la història de Iugoslàvia des de 1941 a 1995. La seva última producció, *La vida es un milagro*, se situa a Bòsnia l'any 1992. Luka és un enginyer serbi que s'instal·la en un petit poble allunyat de tot en companyia de la seva dona i un fill. Quan esclata la guerra, la seva vida es transforma. La dona se'n va amb un músic i el fill, Milos, és enviat al front i poc després empresonat. A Luka li encarreguen la

Cartell del film, la vida es un milagro, del premiat director bosni, Emir Kusturica

custòdia de Sabaha, una dona musulmana de qui s'enamora. Sembla, doncs, que l'amor pot redreçar la vida malmesa; tot és torça, però, quan li proposen intercanviar-la per Milos. És un film que respon a l'univers personal de l'autor, un intent d'autocomprensió de la guerra i una mirada més amable a les relacions humanes.

Amb una sensibilitat diferent, Goran Paskaljevic explora el conflicte ètnic serbo-bosnià i les ferides de la guerra a l'antiga Iugoslàvia a Sueño de una noche de invierno. Amb un llenguatge auster, narra la història de Lazr Ristovich, que torna al seu apartament després d'haver-se passat deu anys a la presó com a conseqüència de la guerra, i el troba ocupat per dues refugiades, una mare i la seva filla autista. Al marge de la situació de fractura social i dels odis desfermats per la violència, sorgeix entre tots tres personatges una relació d'afecte i comprensió.

El prisionero de las montañas (1996), del director Sergei Bodrov, ens presenta un cop més un conflicte de sentiments, aquesta vegada

en l'escenari de Txetxènia i la guerra contra Rússia. Abdul, un home ja vell, recull dos soldats russos durant la guerra i els porta al seu poble amb la intenció d'intercanviar-los pel seu fill presoner de l'exèrcit rus. Un d'ells mor quan intenta escapar; l'altre cau en un pou. La filla d'Abdul se n'enamora. L'odi, però, s'imposa inevitablement i la comprensió es fa impossible. També transcorre a Txetxènia i Ingushetia després dels atacs russos el documental *Los tres estadios de la melancolía* (2004), de la realitzadora finlandesa Pirjo Honkasalo. Presenta les víctimes innocents, en especial els nens i els adolescents, que pateixen les conseqüències de la incapacitat dels adults per establir la pau. La guerra els deixa la seva empremta física i psicològica, traduïda en malenconia, odi i en la definitiva pèrdua de la innocència. Està dividit en tres espais: "Enyorar", "Respirar" i "Recordar". El primer passa a l'illa de Kronstadt, al davant de Sant Petersburg, on s'ha fundat una acadèmia militar per a nens orfes entre 9 i 15 anys. L'ensinistrament militar s'acompanya de l'exacerbació de l'odi cap als txetxens, els enemics absoluts. El segon té lloc a Txetxènia. Xhadizhar Gataeva fa de mare de seixanta-tres nens orfes, recollits d'entre les ruïnes de la devastada Grozni. Els pares van ser gairebé tots assassinats. Ella mateixa, als sis anys, va estar en un orfanat a Grozni. I el tercer espai transcorre en un camp de refugiats a Ingushetia. Aquest documental ha estat reconegut en importants festivals de cinema alternatiu, com el festival *Cinéma du Réel*, que se celebra a París.

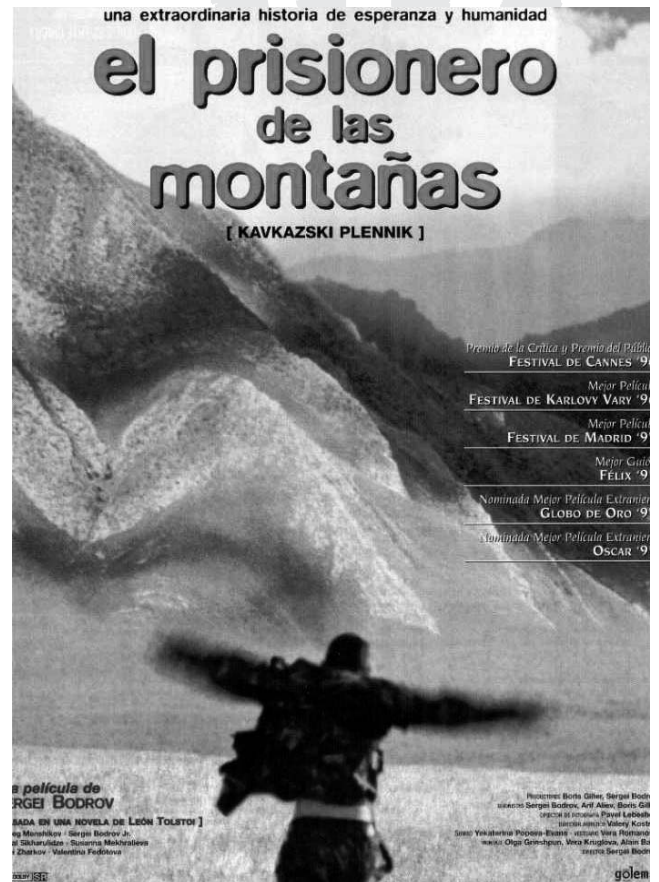
El poble kurd és una nació sense estat separada per múltiples fronteres. Bahman Ghobadi ha utilitzat el cinema per denunciar la situació

Aquesta cinta canadenc explica la qüestió armènia a través dels elements simbòlics d'aquella terra

que pateix el seu poble. Abans de Las tortugas també vuelan, l'any 2000 rodà A time for the Drunken Horses. Els protagonistes són uns germans orfes que emprenen un viatge de dimensions èpiques (s'enfronten a condicions climàtiques extremes, en un territori ple de mines i on el contraban és l'única forma de subsistència) en un intent de salvar el petit de la família, a qui queden pocs dies de vida si no aconsegueix arribar a l'altre costat de la frontera per ser operat. D'altres films premiats i reconeguts són Les femmes du Mont Ararat, d'Erwann Briand, la història d'un grup de guerrilleres kurdes que lluiten al mateix temps pel seu poble i per la dignitat de les dones, i Weisse Raben-Alptraum Tschetschenien, de Tamara Trampe i Johann Feindt, sobre l'angoixa d'unes reclutes russes en tornar de Txetxènia.

Per acabar ens referirem breument al genocidi. Tractat tantes vegades i des de diferents òptiques, ja sigui en format documental o en obres de ficció, el genocidi jueu, la shoa, constituiria per ell mateix un subgènere cinematogràfic. No és tan coneguda, en canvi, la "solució final" que van patir els armenis l'any 1915 per part dels otomans, fet que mai no ha estat reconegut pels agressors. La novel·la de Franz Werfel Los cuarenta días del Musa Dagh, escrita el 1932, l'explica extensament. El director armeni canadenc Etom Egoyan ha construït el film Ararat (Canadà, 2002) amb la intenció de recuperar la memòria històrica i denunciar al mateix temps un acte abominable. Cal recordar el significat simbòlic del mont Ararat, que, segons la Bíblia, és el lloc on l'arca de Noè es diposità en acabar el diluvi universal. El lloc —la muntanya té valor gairebé sagrat—

El film de Sergei Bodrov exposa una història de sentiments en el context bèl·lic entre Txetxènia i Rússia

funciona com a referent immediat del poble armeni. Més enllà d'això, el film és interessant des del punt de vista de la construcció cinematogràfica, ja que combina les vides creuades de diferents personatges amb trets comuns. Una historiadora de l'art analitza el quadre de Gorky — pintor de principi de segle obligat a exiliar-se— que representa el retrat d'una dona, la seva mare. El seu fill, d'altra banda, intenta esbrinar la història, potser mitificada, d'aquest progenitor assassinat a qui no va arribar a conèixer. Per últim, el director de cinema interpretat per Charles Aznavour —també d'origen armeni— roda un film històric sobre aquest episodi del seu poble. Cinema dins del cinema, que permet a Egoyan distanciar-se per explicar una història que sens dubte el toca de molt a prop.

Isabel Ruíz

Tots aquests llibres els podeu consultar a la Biblioteca de la Lliga
Bibliografia destacada **Un llibre, un autor**

**Txetxènia,
 deu claus per
 comprendre**

Edicions Ciutat Vella.
 Barcelona 2003.
 121 pàgines.

Des del 1994, dues guerres d'una insòlita violència han devastat Txetxènia: centenars de milers de víctimes, una capital de 400.000 habitants arrasada i la majoria d'infraestructures destruïdes. La població que sobreviu al país pateix un règim de terror policíac i militar. Les causes i la realitat de l'actual guerra són especialment difícils de resseguir per la seva inacessibilitat. És aquí on rau la importància d'aquest llibre: el Comitè Txetxènia pren com a base un treball de diversos anys al costat d'associacions russes i txetxenes per respondre a qüestions sobre la guerra de Txetxènia.

**La historia
 prohibida del
 Sáhara Español**

Tomás Bárbulo.
 Destino.
 Barcelona 2002.
 342 pàgines

Un focus il·lumina el Sàhara Occidental. Fa 26 anys que va deixar de ser la província número 53 d'Espanya, però l'incert futur d'aquell territori i les seva gent continua despertant una insòlita emoció al nostre país, per sobre d'ideologies i interessos econòmics. El resultat és una apassionant història d'heroisme, crims, amistat, traïcions, diners i interessos, on s'enfronten reis, presidents, primers ministres i simples pastors. El seus retrats íntims, converses privades, actes ocults, reconstruïts amb detall, ofereixen, en altres temes, la clau de les relacions d'Espanya amb les nacions del Magreb.

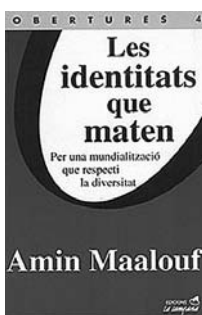

**Historias del
 Sáhara. El
 mejor y el
 peor de los
 mundos**

Alejandro García.
 Los libros de la
 Catarata.
 Madrid 2001.
 339 pàgines

En la llegenda heroica del desert, cap episodi ha estat atès i admirat com el viscut pels nòmades que van habitar el "territori espanyol"

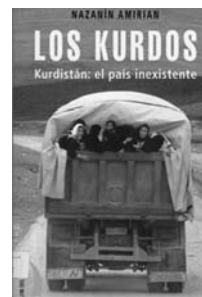
del Sàhara Occidental. A aquests fills d'antigues estirps de pastors-guerrers els estava reservat una meteòrica incorporació a la modernitat. En aquest llibre es fa un repàs històric, des dels quinze anys de prosperitat colonial, el procés de descolonització, l'ocupació de territoris, la creació dels camps de refugiats, la proposta electoral de les NN.UU. i la situació de discrepància sobre el futur referèndum del Sàhara, mentre creixen noves generacions a l'exili deslligades del seus orígens.

**Les identitats
 que maten.
 Per una
 mundialització
 que respecti la
 diversitat**

Amin Maalouf.
 Edicions
 La Campana.
 Barcelona 1999.
 214 pàgines

Amin Maalouf analitza la noció d'identitat, les passions que suscita, i es pregunta: per què es tan difícil assumir amb tota llibertat les nostres pertinences i dependències? Per què, a la fi de segle, l'afirmació d'un mateix ha d'anar acompanyada, sovint, per la negació de l'altre? Les nostres societats, hauran de patir sempre tensions i violències pel fet que no tothom té la mateixa religió, color de pell o cultura? Hi ha una llei de la natura o de la història que condemna els homes a matar-se en nom de les seves identitats? Refusant aquesta fatalitat, Amin Maalouf escriu aquest llibre asenyat, lúcida, ple d'inquietud però també d'esperança.

**Los Kurdos.
 Kurdistan:
 el país
 inexistente.**

Nazanín Amirian.
 Ediciones Flor del
 Viento.
 Barcelona 2005.
 311 pàgines

A on estaven les armes de destrucció massiva de Saddam Hussein? Els únics que coneixien aquell secret, a més del dictador i les potències que li van vendre, eren els prop de 10.000 kurds de Halabcha, víctimes de les mortíferes armes al 1998. Per què llavors els organismes internacionals i els governs democràtics no les van buscar? Per què el poble kurd va ser abandonat a la seva sort? El llibre intenta buscar resposta a aquestes i altres incògnites, tot apropant-nos a la història, cultura, literatura, costums i vivències dels kurds, els pells roges de l'Orient Mitjà.

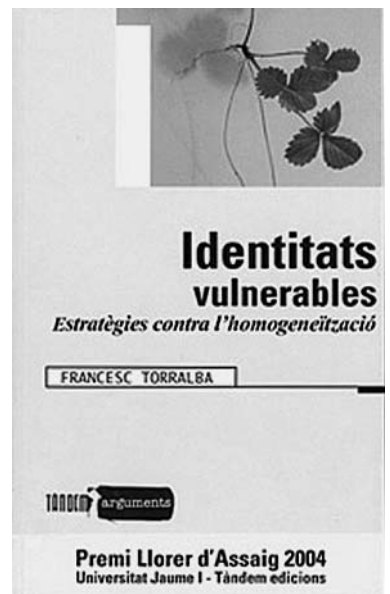
**Identitats vulnerables.
 Estratègies contra
 l'homogeneïtzació.**

Francesc Torralba. Tàndem edicions. València 2004. pàgines

Algú va dir que hi ha identitats que maten. És veritat, però també hi ha identitats que moren d'inanició. Pobles, llengües, cultures senceres, algunes mil·lenàries, desapareixen del nostre horitzó per sempre més. La mort d'una identitat col·lectiva representa una pèrdua d'un món, un ocea de significats. Aquesta mort ens empobreix col·lectivament. Vivim en un món on les identitats vulnerables pateixen l'impacte de l'homogeneïtzació. Com sobreviure a aquest procés? Heus ací un llibre que presenta algunes estratègies pacífiques, però alhora fermes, contra l'homogeneïtzació del món.

Francesc Torralba Roselló

Francesc Torralba Roselló (Barcelona, 1967) és doctor en Filosofia per la Universitat de Barcelona i en Teologia per la Facultat de Teologia de Catalunya. Exerceix la seva tasca docent com a professor titular de la Universitat Ramon Llull de Barcelona i col·labora com a investigador en l'Institut Borja de Bioètica. Ha escrit una trentena de llibres d'assaig de caràcter antropològic, ètic i educatiu, com ara Cent valors per viure (2001) o Pares i fills (2003), i ha rebut també diversos premis.

Exposició itinerant **Àfrica: mirada blanca, mirada negra**

L'exposició fotogràfica sobre el projecte de cooperació internacional a Costa d'Ivori segueix el seu viatge itinerant. L'exposició ja ha visitat pobles i ciutats properes a Sabadell, així com també Terrassa,

l'Aeroport de Barcelona, Barcelona ciutat o Granollers. Durant el mes de novembre la podreu visitar a la UAB i al desembre, a la Biblioteca Municipal de Caldes de Montbui.

Projecció i debat del documental: **Sólo sueños**

El passat 5 d'octubre va tenir lloc la projecció del documental i posterior debat de *Sólo Sueños*, sobre la situació actual de les dones egípcies, al Casal Pere Quart. L'acte va comptar amb la presència de la directora del documental, Amal Ramsis, i l'antropòloga Yolanda Aixelà.

Conferència debat la igualtat d'oportunitats en temps de reformes educatives

A través de la presentació del llibre *Política educativa i igualtat d'oportunitats. Prioritats i propostes*, a càrrec de Xavier Bonal, professor de Sociologia de la UAB, va organitzar-se una conferència debat al voltant d'aquesta temàtica d'actualitat. L'acte va ser organitzat conjuntament per la Lliga dels Drets dels Pobles, Fundació Jaume Bofill i Ajuntament de Sabadell.

Cicle de conferències sobre la situació a Txetxènia i al Kurdistan

La Lliga dels Drets dels Pobles juntament amb Justícia i Pau varen organitzar a Sabadell el cicle de conferències "Aproximació al conflicte de Txetxènia i a la qüestió kurda". El cicle, que constava de dues conferències i de dues projeccions de documentals sobre aquests conflictes oblidats, comptava amb la presència de Manon Loizeau, Carlos Taibo, Manuel Martorell i Zekine Turkeri. Es va comptar amb la col·laboració de l'Ajuntament de Sabadell, la Fundació Sabadell Solidari i la Diputació de Barcelona.

Cicle de Conferències sobre dona, cultura i Islam a Santa Perpètua de Mogoda

Durant el mes de novembre, es va realitzar el cicle de conferències "Apropem-nos a la Mediterrània: Dona, cultura i Islam al Magrib i a Egipte" a Santa Perpètua de Mogoda. Aquesta acció, inclosa en el programa de sensibilització de la Diputació de Barcelona, ja ha estat realitzada altres vegades a diferents comaques de la província de Barcelona amb molt bona acollida.

Acte sobre les Estades Solidàries 2005

El grup de joves fisioterapeutes que el passat agost va viatjar fins Matagalpa (Nicaragua) per participar en les estades solidàries que va organitzar el grup de Solidaritat amb Centreamèrica de la Lliga, van explicar la seva experiència en la tasca social d'atenció als discapacitats el passat dissabte 12 de novembre. També s'hi va veure l'obra de teatre "Contra la desmemòria" i es va degustar menjar nicaragüenc

Informacions Diverses

Elaboració del Diagnòstic de la Immigració a Sabadell

El Diagnòstic de la Immigració, inclòs dins el projecte d'Observatori per la Immigració a Sabadell, i promogut per la Lliga dels Drets dels Pobles i el Fòrum IDEA (UAB), segueix un bon ritme de treball per tal de finalitzar-lo el proper mes de desembre. L'objectiu del Diagnòstic és donar a conèixer l'estat actual de la ciutat en relació a la aquesta nova població nouvinguda.

Accions als Instituts dels Bages

Emmarcades dins l'actuació del Consell Comarcal del Bages, la Lliga inicia durant el mes de novembre i desembre dues accions a dos instituts del Bages, concretament a Sant Vicenç de Castellet i Sallent. L'objectiu és promoure i donar a conèixer als joves les cultures magrebines a través de xerrades, video-fòrums i tallers de percussió.

Els contes de la Mediterrània al programa Ciutat i Escola 2005/2006

La Lliga ha iniciat ja les accions que es proposen a través del programa municipal Ciutat i Escola. Les accions que durem a terme van dirigides a les escoles d'educació infantil i primària de Sabadell. Enguany, seran nou les escoles que rebran aquest servei basat en l'explicació de contes per als més petits amb la finalitat d'apropar-los al coneixement i al respecte d'altres cultures.

Pla estratègic de la Lliga dels Drets dels Pobles

El Pla Estratègic de la Lliga, que va iniciar-se el passat mes de juny, està previst que finalitzi el proper mes de febrer passant per l'aprovació en Assemblea. Actualment, el Pla Estratègic segueix un bon ritme de treball; ja s'han realitzat entrevistes i grups de discussió per tal de recollir la informació necessària per dibuixar el futur de la Lliga.

Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia

Des del passat mes de setembre la Lliga forma part de les entitats que constitueixen la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia (formada per diverses administracions catalanes i ONG). Aquesta iniciativa, que ha sorgit de la preocupació per l'escalada del conflicte colombià, vol canalitzar les inquietuds i les propostes d'actuació de diverses instàncies socials catalanes. Per més informació, podeu dirigir-vos a la web:

www.taulacolombia.org

p a p e r s

Publicació de la

**LLIGA DELS DRETS
DELS POBLES**

Podeu obtenir més informació a través de la nostra web
www.lligadeldretsdelspobles.org
o contactar amb nosaltres mitjançant l'adreça electrònica
info@lligadeldretsdelspobles.org

La Lliga dels Drets dels Pobles forma part de:

Utilitza aquest imprès si desitges fer-te soci/a de la Lliga dels Drets dels Pobles

Sí, desitjo col·laborar en els projectes i activitats que organitza la Lliga

**LLIGA DELS DRETS
DELS POBLES**

Dades personals

Nom i cognoms: _____ Data de naixement: _____
DNI: _____ E-Mail: _____
Domicili: _____ Població: _____
Codi Postal: _____ Telèfon: _____

Vull fer una aportació anual de _____ €

Dades bancàries

Entitat	Oficina	DC	Compte corrent
_____	_____	_____	_____
Data	Signatura del titular		
_____	_____		

*També pots fer-te soci/a de la Lliga a través d'internet o per telèfon (al 93 723 71 02)